

Півнюєва Л. В.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму,
Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова, м. Черкаси

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В ТУРИЗМІ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ

Стаття присвячено дослідженню нових тенденцій в туризмі, спричинених світовими викликами. Глобалізаційні зміни загострили зацікавлення людства, пов'язані з поліпшенням особистого комфорту, особливостями здорового харчування, єдності з природою, актуальності набуває досягнення гармонії з собою. З'ясовано, що потреби, прагнення мандрівників продовжать змінюватися. Туристична індустрія має швидко реагувати на запити часу, переформатовуючи, оновлюючи чи створюючи туристичний продукт. Людство стоїть на порозі безпрецедентних відкриттів, тревел-технологій і найтіснішої взаємодії з природою.

Ключові слова: туризм, глобалізація, овертуризм, пандемія, оздоровчий туризм.

Пивнёва Л. В. Новые тенденции в туризме в контексте глобализационных воздействий

Статья посвящена исследованию новых тенденций в туризме, вызванных глобализационными воздействиями. Такие изменения обострили интерес человечества, связанный с улучшением личного комфорта, особенностями здорового питания, единства с природой, актуальность приобретает достижение гармонии с собой. Также было выяснено, что потребности, стремление путешественников продолжают меняться. Туристическая индустрия должна быстро реагировать на запросы времени, создавая туристический продукт. Человечество стоит на пороге беспрецедентных открытий, тревел-технологий и тесного взаимодействия с природой.

Ключевые слова: туризм, глобализация, овертуризм, пандемия, оздоровительный туризм.

Pivnova Liliia. New trends in tourism within the context of globalization impacts. The article considers the study of new trends in tourism caused by global challenges. Globalization changes have stimulated the interests of people, related to the enhancement of personal comfort, the peculiarities of healthy diet, and harmony with nature, as well as the ways to achieve harmony with oneself. In the context of a pandemic humankind comprehends the importance of health promotion, the need for sports and health improvement is growing. Therefore, we are talking about an increase in the demand for recreation combined with immune system reinforcement as well as using alternative methods to fight diseases. It has been found that the needs and aspirations of travellers will continue to change. The tourism industry must respond quickly to the demands of the time by redesigning, updating or creating a tourism product. Humankind is on the threshold of unprecedented discoveries, new travel technologies and the closest interaction with nature.

Key words: tourism, globalization, overtourism, pandemic, health tourism, wellness tourism.

Постановка проблеми. Ковідний рік впевнено диктує свої правила, трансформуючи усе навколо. 2020 складно назвати найважливішим й для туристичної індустрії, яка зупинилася в середині березня. У перші місяці року число міжнародних туристів скоротилося на 56 %, а в травні – на 98 %. Це призвело до втрати майже 320 млрд дол. США у вигляді експорту, що більш ніж втричі перевищує втрати за весь період глобальної економічної кризи 2009 року [11]. Ми стали свідками обмежень на поїздки, процесу закриття кордонів та колосального скорочення числа міжнародних туристів. Світ став на паузу. Коректив назвали буденні речі, виробничі підходи, сталі бачення, особисті уподобання. Пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 та інші глобалізаційні загрози продовжують тримати в стресі та виснаженні всю світову спільноту, на що не може не реагувати й туристична індустрія. Незважаючи на шлейфи скасованих відпусток та відтермінованих планів на відпочинок, деякі види туризму нехай і не процвітали в період випробувань недугою, але почали пристосовуватися до суворих реалій, розставляючи нові акценти в окресленій галузі.

Метою статті є дослідження впливу світових викликів на формування уподобань і виборів в туризмі, а також окреслення нових тенденцій в означених умовах.

Аналіз літературних джерел. Вивчення сучасних аспектів розвитку туристичної індустрії є на часі. Такі міжнародні організації, як Всесвітня туристична організація ООН (UNWTO) [5] та Всесвітня рада з туризму й подорожей (World Travel & Tourism Council) [4] щороку оприлюднюють звіти з аналізом сучасного стану та прогнозами еволюції туризму. Не баряться з висновками і констатаціями відомі тревел-видання [1], [2], [3], [6], [7], [8], [10], теоретики і практики туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Подорожі за пандемії набули іншого характеру: кількість авіапасажирів знизилася, суттєво впав попит й на сухопутний транспорт в туризмі, круїзи ж взагалі скасовано, що спричинено обмеженнями та побоюваннями людей. Повітряні подорожі масово скоротилися, сягнувши рівня менше, ніж 30% від потужності минулого року [7]. Прогалини подекуди заповнюють авіамандрівки на пляжний відпочинок в Єгипет, Туреччину, Хорватію, Чорногорію, ОАЕ та ще в декілька країн, які відкрили свої кордони лише з середини літа. Поряд із такою тенденцією розростається новий рух – «flight shame» – буквально, «літати соромно», що в широкому розумінні означає заклик зменшити кількість авіаперельотів, знизивши таким чином викиди CO₂ в атмосферу.

2020 рік дав шанс для стрибка внутрішньому українському туризму. Хоча, на жаль, він здебільшого не витримує конкуренції з найпопулярнішими закордонними напрямками через завищені ціни й гірший сервіс. Однак на тлі світових карантинних обмежень українці мандрують своєю країною більше, ніж торік. Це констатують і туристичні оператори, і навіть компанії мобільного зв'язку, які фіксують аномально велику кількість абонентів на українських курортах [1]. Мандрівники почали частіше надавати перевагу сімейним подорожам на морські узбережжя півдня рідних просторів з цілющим повітрям та неосяжними плесами блакитних вод. Беззаперечний той факт: оздоровчий вплив на організм людини та її настрій

здійснюють купання в морі, прийом сонячних ванн, прогулянки пляжем, в комплексі поліпшуючи роботу нервової та серцево-судинної системи людини. Українське Мертве море, що не поступається ізраїльському, стало місцем значного зацікавлення мандрівників, бо мулові грязі та хлоридно-натрієва мінеральна столова вода Куяльницького лиману мають потужні лікувальні властивості. Зауважимо, ця унікальна локація потребує інвестицій та законного статусу курорту державного значення, який в перспективі неодмінно стане одним із туристичних магнітів не лише для внутрішнього туриста.

Уже сьогодні на зміну постійній гонимі прийшло бажання подорожувати в спокійному темпі, до того ж тривалим маршрутом, де зосереджені різні варіанти дозвілля й цікаві пам'ятки. Таке поєднання – це гарантія отримання купи різнобарвних вражень, що є прерогативою туристів. Найкращою варіацією засобу пересування у такій мандрівці стане велосипед, човен, трамвай.

В умовах епідемії та глобалізаційних перетворень, людство осягає важливість укріплення здоров'я, зростає потреба в заняттях спортом й оздоровленні організму. Українці слідує світовим тенденціям, все більше цікавлячись впливом стресу на стан людини, технологіями омолодження тощо. Йдеться про збільшення попиту на відпочинок, що поєднаний з докладанням зусиль до зміцнення імунітету й залученням до народних методів попередження недуг. В основі таких мандрівок лежить ідея розчинитися в природі, замінити розкіш на щось протилежне. Це відмова від зручностей і досягнень цивілізації в обмін на відчуття природи і бажання спробувати її на смак. Саме такий відпочинок очікує туристів на хуторі Буда Чигиринського району в родовій садибі «Ясний день». Тут все зроблено виключно із природних матеріалів: глина, солома, полова. Для гостей господар пропонує підземне житло, що позбавляє від стресу. Господиня ж вражає гостей у гастрономічний спосіб, готуючи виключно здорову і практично «живу» їжу: салати, каші з пророщеного зерна, пляні коржики, цільно-зерновий хліб на житній заквасці, солодоші із сухофруктів та насіння, відвари з трав та неймовірні «зелені» коктейлі. Люди рухаються до глибших поєднань у своєму досвіді. Вони шукають справжнього зв'язку з місцем, в якому перебувають. Це можливість почути себе, природу, простір та й відчуття це все на смак і дотик.

Усе більше людей обирають сольні подорожі (solo-подорожі), не відволікаючись на тих чи тих осіб. Це варіант збереження незалежності і чудова нагода побути наодинці з самим собою. Такий формат самостійних мандрівок буде лише зростати.

Велнес-туризм демонструє вражаючі темпи зростання. Його ринок збільшується на 6,5% щорічно, що є вдвічі швидше, ніж туризм в цілому (3,2%). За прогнозами Global Wellness Institute (GWI), він виросте ще швидше до 2022 року (7,5% річних) і досягне 919 млрд. дол. США [8]. Джоана Гейнес переконана, що велнес-туризм є принципово новою течією, що розрахована на фізично і ментально здорових людей та спрямована на підтримання загального здоров'я та соціального благополуччя [9, 372]. З кожним днем це поняття все тісніше переплітається з життям будь-якої людини, незалежно від обставин і сприйняття. Усесвітній рух за здоров'я – це і є велнес. В Україні центром велнес-розвитку стала Західна Україна. Тамтешні природні ресурси здатні зміцнювати здоров'я із надзвичайною силою. На тих землях сконцентрована значна кількість бальнеологічних курортів, термальних джерел і життєдайного гірського повітря. На жаль, ми не завжди маємо можливість вибрати місце проживання, повітря, яким дихаємо і воду, яку п'ємо. Тому багато людей шукають велнес-тури – поїздки в екологічно чисті місця з наданням усіх зручностей цивілізації і комфорту. Головним фактором, який визначає локації для оздоровчого туризму, є сама природа, її геологічні багатства. Ідеальним вважається гармонійне поєднання людських і природних ресурсів. Такими місцями є регіони з розвинутою мережею санаторіїв і будинків відпочинку, наприклад, Трускавець, Моршин, Східниця і т. д. У цьому розрізі все більшої популярності набувають фітнес-тури та йога-тури, що виникли як альтернатива пасивному пляжному відпочинку. Вони поєднують в собі усі найнеобхідніші критерії для оздоровлення: правильне харчування, відпочинок й активні тренування. Такі види подорожей сприяють більш позитивному сприйняттю життя, набуттю внутрішнього спокою і цінні тим, що туристи набираються сил та енергії на лоні природи. Туристичні оператори розпрацювали низку цікавих варіантів окресленого відпочинку в мальовничих куточках України: фітнес-тур в Карпати, фітнес-тур в Закарпаття, йога-тур у Карпати, йога-тур в Ужгород «SPA і замки», йога-тур натхнення у Львові та ін. Більшість туристів вважають за краще поєднувати оздоровлення та звичайний відпочинок, а їх левова частка віддає перевагу турам вихідного дня.

Справді, не втрачають актуальності, поряд з тривалими і розміреними, й короткострокові внутрішні подорожі на 2–3 дні, які прийшли на зміну закордонному формату «7 ночей». Це зумовлено тим, що знайти декілька вільних днів для мандрівки неподалік легше та, подекуди, безпечніше, спираючись на карантинні обмеження. Це саме той час, той рік, коли нарешті варто вивчити і побачити те, що близько. За таких умов можна міксувати навіть декілька видів відпочинку, наприклад, пізнавальний (прогулянка маєтком Лопухіних) і рекреаційний (відпочинок та ночівля в SPA-готелі Reikartz Аквадар, що на Черкащині). Так виходить подорожувати більше і частіше. Мандруючи протягом коротких проміжків часу, можна відвідати більше цікавих місць, провівши змістовні вихідні та перетворивши їх у маленьку відпустку. Такі нетривалі вікенди добре перезавантажують і насичують силами для продуктивного буття.

Не втратив своїх позицій і пізнавальний туризм поруч з віртуальними вкрапленнями. Чимало туристів побоюються планувати зарубіжні мандрівки через поширення коронавірусної інфекції, однак ніщо не заважає їм оглянути визначні пам'ятки того чи того регіону на майданчиках різних онлайн-проектів. Віртуальні тури Україною дарують можливість, не виходячи з дому, побувати в Одеській, Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій, Черкаській та Вінницькій областях. Ба більше, не покидаючи зону комфорту, можна віртуально поблукати українськими музеями просто неба, замками, заповідниками, перенісшись на століття, два... тому, доторкнутися до минулого та поринути в історію, побут й атмосферу різних часів [6]. Час певного простою – нагода для турсоператорів переглянути асортимент стратегічних турів, сформувавши пакетні пропозиції в менш популярні міста. Усе більше мандрівників у перспективі планують відмовитися від поїздок в «розкручені» дестинації, щоб мінімізувати шкоду, яку овертуризм (перенасиченість туристами) завдає довкіллю. Як правило, туристичний бізнес є складовою еволюції локальних економік, проте в занадто популярних місцях завеликий потік мандрівників перетворився на руйнівну силу. Питання впливу людини на довкілля у всьому цивілізованому світі стоїть на

порядку денному. Туризм стає дедалі відповідальнішим. Людство замислюється над своїм негативним вкладом у руйнування природного середовища. Актуальним у плануванні мандрівок є піклування про довкілля та зменшення впливу на планету, на туристичні локації. Усе затребуванішими стають пошуки незаїжджених напрямків: міст та цілих країн, які ще недавно взагалі не мали попиту серед туристів.

При цьому такі подорожувальники хотіли б мати доступ до сервісу (додаток або сайт), що надає рекомендації щодо напрямків, в яких приріст турпотуку стимулює розвиток локальної туристичної складової. Очікується, що компанії зможуть дати відповідь на такий запит введенням відповідних функцій, які будуть підказувати мандрівникам альтернативні варіанти для поїздок в обраних країнах. У решті матимемо розширення співробітництва в рамках туристичної екосистеми, що призведе до збільшення числа просвітницьких кампаній про усвідомлений туризм та поліпшення інфраструктури в менш популярних регіонах. Не втрачає своєї актуальності й бажання мати найновіші додатки, які б дозволяли потенційним подорожувальникам швидко знаходити й бронювати варіанти дозвілля в режимі реального часу, з оперттям на власні уподобання, попередні подорожі та інші чинники, такі як погода і популярність локації [2].

Висновки. Спираючися на окреслені дослідження, можемо констатувати той факт, що потреби, поведінка й прагнення мандрівників продовжать змінюватися. Сучасний світ диктує свої правила, які виформовують нові світоглядні переконання та бажання потенційних туристів. Ми переконані, людство стоїть на порозі безпрецедентних відкриттів, тревел-технологій і найтіснішої взаємодії з природою.

Література

1. Внутрішній туризм в Україні – на підйомі через COVID-19. Чи надовго? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/vnytrishniy-turyzm-v-ukraini-covid19/30726545.html>
2. Главные тренды в сфере путешествий на 2020-й год от Booking.com [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://prohotelia.com/2019/10/travel-trends-2010-booking-com/>
3. Нові тренди: як через COVID-19 зміниться туризм у Карпатах [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://kurs.if.ua/economic/novi-trendy-yak-cherez-covid-19-zminytsya-turyzm-u-karpatah/>
4. Офіційний сайт «World Travel & Tourism Council (WTTC)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://wtcc.org/>
5. Офіційний сайт «World Tourism Organization UNWTO» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.unwto.org/>
6. Топ-10 найкращих віртуальних екскурсій в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.unian.ua/tourism/lifehacking/10922969-top-10-naykrashchih-virtualnih-ekskursiy-v-ukrajini.html>
7. Five emerging trends in the travel industry [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.traveldailynews.com/post/five-emerging-trends-in-the-travel-industry>
8. Global Wellness Economy Monitor. (2018). Global Wellness Institute, October. 22 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://globalwellnessinstitute.org/industry-research/2018-global-wellness-economy-monitor/>
9. Joanna Gaines. Medical Tourism / Joanna Gaines, C. Virginia, Jay S. Keystone [et al.] // Travel Medicine (Fourth Edition), Elsevier. – 2019. – P. 371–375. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doi.org/10.1016/B978-0-323-54696-6.00039-2.7>
10. 9 Tourism Trends That Will Shape the Travel Industry in 2020 and Beyond [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pro.regiondo.com/tourism-trends-2018/>
11. UNWTO, World Tourism Barometer, vol. 18, No. 3, June 2020 и UNWTO, World Tourism Barometer, vol. 18, No. 2, May 2020, Madrid, [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doi.org/10.18111/wtobarometereng>.

References

1. Domestic tourism in Ukraine is on the rise through COVID-19. How long? (2020) available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/vnytrishniy-turyzm-v-ukraini-covid19/30726545.html> (accessed 31 October 2020).
2. Top travel trends for 2020 from Booking.com (2020) available at: <http://prohotelia.com/2019/10/travel-trends-2010-booking-com/> (accessed 27 October 2020).
3. New trend: tourism in the Carpathians will change through COVID-19 (2020) available at: <https://kurs.if.ua/economic/novi-trendy-yak-cherez-covid-19-zminytsya-turyzm-u-karpatah/> (accessed 28 October 2020).
4. Official site "World Travel & Tourism Council (WTTC)" (2020) available at : <https://wtcc.org/> (accessed 30 October 2020).
5. Official site "World Tourism Organization UNWTO" (2020) available at : <https://www.unwto.org/> (accessed 1 November 2020).
6. Top 10 best virtual tours in Ukraine (2020) available at : <https://www.unian.ua/tourism/lifehacking/10922969-top-10-naykrashchih-virtualnih-ekskursiy-v-ukrajini.html> (accessed 7 November 2020).
7. Five emerging trends in the travel industry (2020) available at : <https://www.traveldailynews.com/post/five-emerging-trends-in-the-travel-industry> (accessed 4 November 2020).
8. Global Wellness Economy Monitor (2018). Global Wellness Institute, October. 22 p. available at : <https://globalwellnessinstitute.org/industry-research/2018-global-wellness-economy-monitor/> (accessed 27 October 2020).
9. Joanna Gaines. Medical Tourism (2019) / Joanna Gaines, C. Virginia, Jay S. Keystone [et al.] // Travel Medicine (Fourth Edition), Elsevier. – 2019. – P. 371–375. available at : <https://doi.org/10.1016/B978-0-323-54696-6.00039-2.7> (accessed 5 November 2020).
10. Tourism Trends That Will Shape the Travel Industry in 2020 and Beyond (2020) available at : <https://pro.regiondo.com/tourism-trends-2018/> (accessed 7 November 2020).
11. UNWTO, World Tourism Barometer, vol. 18, No. 3, June 2020 и UNWTO, World Tourism Barometer, vol. 18, No. 2, May 2020, Madrid (2020) available at : <https://doi.org/10.18111/wtobarometereng>. (accessed 7 November 2020).